

ALAPÍTVÁNY BEJEGYZÉSE, VÁLTOZÁSBEJEGYZÉSE IRÁNTI ELJÁRÁS

2014. március 15. napját követően alapítvány már csak az új szabályok szerint jöhet létre, a korábbi szabályok szerint létrejött alapítványoknak pedig legkésőbb 2016. március 15. napjáig az új szabályokra át kell térniük.

Az új törvényre való áttérés megtörténhet a korábbi alapító okirat **teljes hatályon kívül helyezésével és új alapító okirat elfogadásával is**. Ebben az esetben jól **használhatóak az OBH által közzétett okiratsablonok, amelyek elérhetőek a <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/okirat-sablonok> oldalon**. Ugyanakkor az alapítványok működése egymástól lényegesen eltérhet, így a sablonok mechanikus átvétele előtt azokat végig kell olvasni és átgondolni, hogy az adott alapítvány működésének megfelelnek-e.

Benyújtandó melléletek

új Ptk. szerinti módosítás esetén (módosítástól függően egyéb melléletek benyújtása is szükséges lehet):

- kérelem formanyomtatvány:

A Cnytv. 53.§ (1) bekezdése szerint: Alapítvány esetében a változásbejegyzési kérelmet az **alapítónak kell benyújtania** és az alapító gyakorolja a kérelmezőt megillető jogokat és kötelezettségeket. Kérelmező lehet továbbá a kuratórium is abban az esetben, ha az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy az alapítói jogokat más okból véglegesen nem gyakorolja és az alapítói jogok gyakorlására más személyt vagy alapítványi szervet sem jelölt ki. A kérelem előterjesztése tekintetében alapítónak minősül az a személy vagy szerv, akit/amelyet az alapító alapítói jogainak gyakorlására kijelölt, továbbá az alapítói jogok gyakorlására is jogosult csatlakozó, illetve az a személy, akire az alapító jogait és kötelezettségeit átruházta.

Amennyiben az alapítványt több alapító hozta létre, a **(változás)bejegyzési kérelmet valamennyi alapítónak alá kell írnia**, ugyanígy a csatolt alapító okiratot és az ügyvéd részére adott meghatalmazást is.

Fontos megjegyezni, hogy a melléleteket **teljes bizonyító erejű magánokirati formában** kell benyújtani /a kérelmen és az egyes okiratokon az aláírások valódiságát két tanú aláírásával (a tanúk lakcímének egyidejű feltüntetése mellett) vagy ügyvédi ellenjegyzéssel kell igazolni! /

Ha több kérelmező elektronikusan nyújtja be a kérelmet, valamennyi kérelmező nyilatkozatát csatolni kell arról, hogy hozzájárul ahhoz, hogy a kérelmet ténylegesen benyújtó személy **ügyfélkapuján keresztül nyújtsák be**, egyben tudomásul veszik, hogy szabályszerűnek minősül ily módon a kézbesítés (Cnytv.21.§/9/bek.)

- székhelyhasználati hozzájárulás:

- itt fontos megemlíteni, hogy a használatot engedélyező személy/szerv adatai között szükséges feltüntetni a nevét, lakcímét, anyja nevét, születési helyét és idejét, a székhelyként felajánlott ingatlan címét, helyrajzi számát, az ingatlan tulajdonosainak tulajdoni hányadát, a használat jogcímét. A nyilatkozatot az ingatlan **valamennyi tulajdonosának**, az ingatlanon fennálló jog jogosultjának (pl. bérlet, haszonélvezet) **alá kell írnia**.

- vezető tisztségviselők, esetleges további tisztségviselők (pl.: FB tagok) **elfogadó, lemondó nyilatkozatai** /Cnytv. 49. (1) a.), c)/

- névváltozás esetén **névhasználati hozzájárulás** /Cnytv. 21.§ (3)-(7) /

- létesítő okirat:

Az alapító okiratok megfogalmazásakor az új törvénynek nem csak az **alapítványokra** vonatkozó szabályait, hanem **a jogi személyek általános szabályait** is figyelembe kell venni.

Ennek megfelelően kerül felsorolásra, melyek azok a kötelező és szükségszerű tartalmi elemek, amelyek az alapítvány létesítő okiratának elengedhetetlen kellékei.

**Az alapító okirat kötelező tartalmi elemei Ptk. 3:5. §
(jogi személyek általános szabályai között)**

a) a jogi személy neve; b) a jogi személy székhelye;

Az alapító okiratban továbbra is fel kell tüntetni az alapítvány nevét, székhelyét. Az alapítvány nevének olyan mértékben kell különböznie a korábban nyilvántartásba vett más jogi személy elnevezésétől, hogy azzal ne legyen összetéveszhető.

A jogi személy székhelye a jogi személy bejegyzett irodája, ahol a jogi személynek biztosítania kell a részére címzett jognyilatkozatok fogadását és a jogi személy jogszabályban meghatározott iratainak elérhetőségét.

Telephely, értesítési, levelezési cím nyilvántartásba vétele gyakran felmerülő kérés, tekintettel azonban arra, hogy nem nyilvántartási adat, így az a közhiteles nyilvántartásban sem szerepelhet.

c) a jogi személy célja, vagy fő tevékenysége;

A célt már alapításnál igen nagy körültekintéssel kell meghatározni, az ugyanis a későbbiekben főszabály szerint **nem módosítható**. Semmis ugyanis az alapító okiratban az alapítvány **céljának módosítása, kivéve, ha az alapítvány a célját megvalósította**, vagy a **cél elérése lehetetlenné vált**, és az új cél megvalósítására az alapítvány elegendő **vagyonnal** rendelkezik (Ptk. 3:393.§)

d) a jogi személyt létesítő személy, vagy személyek neve, valamint azok lakóhelye, vagy székhelye;

Az alapító okiratban fel kell tüntetni az alapító, vagy alapítók nevét és lakcímét vagy székhelyét. Előfordulhat az is, hogy több alapító alapítja az alapítványt, ebben az esetben az alapítói jogokat az alapítók **együttesen** gyakorolják.

e) a jogi személy részére teljesítendő vagyoni hozzájárulások, azok értéke, továbbá a vagyon rendelkezésre bocsátásának módja és ideje; és

f) a jogi személy első vezető tisztségviselője.

Az alapító okirat kötelező tartalmi elemei Ptk. 3:391. § (alapítványra vonatkozó rendelkezések között)

A jogi személy létesítő okiratának általános kötelező tartalmi elemein kívül az alapítvány alapító okiratában **meg kell határozni**

a) az alapítvány határozott vagy határozatlan időre történő létesítését, határozott időre történő létesítésnél a határozott időtartamot;

b) az alapítványi vagyon kezelésének és felhasználásának szabályait;

Az alapító okiratnak tartalmaznia kell az alapítvány részére teljesítendő **vagyoni hozzájárulásokat, azok értékét**, továbbá a vagyon **rendelkezésre bocsátásának módját és idejét**. Az alapítónak legalább az alapítvány **működésének megkezdéséhez** szükséges vagyont a nyilvántartásba vételi kérelem benyújtásáig **át kell ruháznia az alapítványra**. Az alapítónak ezt követően **a teljes juttatott vagyont** legkésőbb az alapítvány nyilvántartásba vételétől számított **1 éven belül** kell átruháznia az alapítványra. Az alapító okiratban szabályozni kell az alapítványi vagyon kezelésének és felhasználásának szabályait. Ebben a körben rögzíteni kell, hogy az alapításkor meglévő **vagyon**, illetve a később érkező **adományok teljes összege** felhasználható-e az alapítványi célra, vagy ezek meghatározott részét **tartalékolni kell-e és esetleg csak annak hozama hasznosítható**. Az alapító és a csatlakozó az alapítvány részére juttatott vagyont nem vonhatja el és nem követelheti vissza; az alapító okirat ettől eltérő rendelkezése semmis. Ezt a rendelkezést megfelelően alkalmazni kell az alapító és a csatlakozó jogutódjára is. Alapítvány nem létesíthet alapítványt és nem csatlakozhat alapítványhoz.

c) a kuratóriumi tagság keletkezésére és megszűnésére /Ptk. 3:25. §, 3:398. § (2) bekezdés/ vonatkozó szabályokat, a kuratóriumi tagság határozott vagy határozatlan időre szóló voltát, határozott idejű kuratóriumi tagság esetén a határozott időtartamot, továbbá a kuratórium tagjaira vonatkozó kizáró és összeférhetlenségi szabályokat / 3:19. § (2) bekezdés, 3:397. § (3)-(4) bekezdés, 3:22. §, Btk. 61. § (2) bekezdés i) pont/

Az alapító okiratnak tartalmaznia kell a kuratóriumi tagság keletkezésére és megszűnésére vonatkozó szabályokat. A törvény szerint a kuratórium **három természetes személyből** áll (felfelé eltérést engedő szabály), akik közül **legalább kettőnek állandó belföldi lakóhellyel** kell rendelkeznie, a törvény szerint kuratórium helyett egyszemélyi **kurátor is kinevezhető**.

Az alapító okiratnak rendelkeznie kell arról, hogy a kuratóriumi tag (kurátor) megbízatása határozott, vagy határozatlan időre szól. Határozott idő esetén természetesen a kinevezés időtartamát is pontosan meg kell határozni.

A kuratórium tagját megbízatásának lejárta előtt az alapítványi cél megvalósításának **közvetlen veszélyeztetése esetén** az alapítói jogok gyakorlója **hívhatja vissza**. A visszahívást indokolni kell és annak indokoltságáról a bíróság dönt, így a kuratóriumi tagok, illetve a kurátor kinevezése megfontolt döntést igényel. A vezető tisztségviselő megbízatásáról az alapítványhoz címzett, a jogi személy másik vezető tisztségviselőjéhez vagy döntéshozó szervéhez intézett nyilatkozattal **bármikor lemondhat**. Ha az alapítvány **működőképessége ezt megkívánja**, a lemondás az új vezető tisztségviselő kijelölésével vagy megválasztásával, ennek hiányában legkésőbb a bejelentéstől számított **hatvanadik napon válik hatályossá**.

d) a kuratóriumi tagsági díjazás megállapításának szabályait.

Az alapító okiratban rögzíteni kell a kuratóriumi tagsági díjazás megállapításának szabályait.

Nyilvánvaló, hogy ennek a kérdésnek a kuratórium kizárólagos hatáskörébe való utalása aggályos lehet. Megoldás lehet magában az alapító okiratban szabályozni a díjazást, vagy ezt az alapító hatáskörébe utalni vagy jóváhagyásához kötni. Természetesen az alapító okiratban a díjazás ki is zárható.

Az alapító okirat szükség szerint rendelkezik Ptk. 3: 391. § (2)

a) az alapító jogainak meghatározott alapítványi szerv hatáskörébe utalásáról;

Az alapító okiratban **egyéb szervek is létesíthetők**, ebben az esetben szabályozni kell ezek hatáskörét és eljárásukat, tagjaik kinevezését, visszahívását és javadalmazását. Ha az alapítványnál **felügyelőbizottság** működik, a tevékenységét az alapító részére végzi, tevékenységéről évente az alapítói jogok gyakorlójának számol be. A felügyelőbizottság tagjaira a kuratórium tagjaira vonatkozó **kizáró és összeférhetlenségi** szabályokat alkalmazni kell.

b) az alapítói jogok átruházásának szabályairól (Ptk. 3:396. §);

Az átruházással alapítói jogokat szerzett személy a **nyilvántartásba való bejegyzéssel az átruházó alapító helyére kerül**, s mindazokat a jogokat gyakorolhatja, amelyek az eredeti alapítót megillették, de ha az alapító jogokhoz még kötelezettségek is kapcsolódnak, akkor az átruházás csak a kötelezettség átadásával együtt lehetséges. Ezzel biztosítható az, hogy az alapító arra az esetre is gondoskodhasson az alapítvány megfelelő működtetéséről, amikor ő már nem akar, vagy nem tud az alapítvány ügyeivel foglalkozni. Az alapítói jogok teljességének megszerzése azt is jelenti, hogy az alapítói jogok megszerzőjét is megilleti az a jog, hogy átruházza az alapítói jogokat, akár élők közötti, akár halál esetére szóló üggyellett.

Rögzíteni kell az átruházás minimális szabályait, pl.:

- milyen okirati formában történhet
- egyoldalú, vagy kétoldalú nyilatkozattal
- ingyenesen, vagy visszerhesen
- a kuratórium előzetes véleményének beszerzése szükséges-e.

Átruházás esetén az alapító okirat módosítása szükséges, és változásbejegyzési eljárás keretében kérni kell az alapítói jogok és kötelezettségek új gyakorlójának a nyilvántartásba vételét.

Átruházástól eltérő jogintézmény a kijelölés:

Ptk. 3:394. § [Az alapítói jogok gyakorlása az alapító kiesése esetén]

(1) Ha az alapító meghalt, jogutód nélkül megszűnt vagy más okból az alapítói jogait véglegesen nem gyakorolja, az alapítói jogokat az alapító által az alapító okiratban kijelölt személy vagy alapítványi szerv, kijelölés hiányában a kuratórium gyakorolja.

(2) Ha az alapítvány alapítói jogait nem az alapító gyakorolja, e törvénynek az alapítóra vonatkozó rendelkezéseit az alapítói jogok gyakorlójára kell alkalmazni.

(3) Ha az alapítvány valamely szerve jogosult az alapítói jogok gyakorlására, a feljogosított alapítványi szerv saját tagjaival és vezetőjével, valamint a szerv ellenőrzésére szolgáló személyekkel kapcsolatos alapítói jogokat nem gyakorolhat.

(4) Ha nincs az alapítói jogok gyakorlására az (1)-(3) bekezdés alapján jogosult személy vagy szerv, az alapítói jogokat a nyilvántartó bíróság gyakorolja.

- A kijelölésnek egyértelműnek kell lennie, pontosan meg kell határozni az időpontot, eseményt, amittől a kijelölés hatályba lép.
- Kijelölni konkrét személyt lehet.

- a Cnytv. 49.§(1) bek. d) pontja szerint csatolni kell a kijelölt személynek a kijelölés elfogadására vonatkozó nyilatkozatát.

c) az alapítványhoz való csatlakozásnak vagyoni juttatás fejében történő megengedéséről, annak feltételeiről és a csatlakozót megillető alapítói vagy egyéb jogokról (Ptk. 3:383. §);

Az alapító okirat rendelkezhet az alapítványhoz való csatlakozásnak vagyoni juttatás fejében történő megengedéséről, annak feltételeiről és a csatlakozót esetlegesen megillető alapítói, vagy egyéb jogokról. Alapítványhoz csatlakozni **vagyoni juttatás teljesítésével**, az alapító okiratban meghatározott feltételekkel lehet. **Az alapító okirat a csatlakozó részére biztosíthatja az alapítói jogok gyakorlásának lehetőségét.** Ha a csatlakozó az alapító okirat alapján alapítói jogok gyakorlására jogosult, a csatlakozást követően az alapítói jogokat az azok gyakorlására jogosult más személyekkel együttesen gyakorolhatja.

- Az alapító okiratban rögzíteni kell, hogy a csatlakozó alapítói jogok gyakorlására jogosult lesz-e
- amennyiben igen, úgy az alapító okiratnak minimálisan tartalmaznia kell:
 - összecszerően azt a minimális vagyoni hozzájárulást, amit a csatlakozóknak teljesítenie kell
 - ki, mely szerv jogosult a csatlakozás elfogadására
 - a csatlakozást követően az alapító okiratban **fel kell tüntetni** a csatlakozó nevét, lakcímét, ezért csatlakozást követően minden esetben **módosítani kell az alapító okiratot és változásbejegyzési kérelmet kell előterjeszteni.**

d) gazdasági tevékenység folytatásáról és ennek kereteiről (Ptk. 3:379. §);

Az alapító okirat rendelkezhet a gazdasági tevékenység folytatásáról és ennek kereteiről azzal, hogy az alapító okiratban ez esetben rögzíteni szükséges, hogy az alapítvány nem alapítható gazdasági tevékenység folytatására. Az alapítvány az alapítványi cél megvalósításával közvetlenül összefüggő gazdasági tevékenység végzésére jogosult. Alapítvány nem lehet korlátlan felelősségű tagja más jogalanynak, így tehát elsősorban nem lehet közkereseti társaság tagja, vagy betéti társaság beltagja.

e) az alapítványi szervek hatásköréről és eljárási szabályairól;

f) az alapítók gyűlésének létesítéséről és e gyűlés működési szabályairól;

g) az e törvényben nem nevesített alapítványi szervek létesítéséről, eljárási szabályainak meghatározásáról, tagjainak kinevezéséről, visszahívásáról és javadalmazásáról;

h) az alapítvány képviselőjének részletes szabályairól /Ptk. 3:29. §, 3:397. §/, ideértve az alapítvány munkavállalóival szemben a munkáltatói jogok gyakorlásának a meghatározását;

Az alapító okiratban egyértelműen kell szabályozni, hogy kinek, milyen a képviselői joga (terjedelme: általános, vagy különös, módja: önálló, vagy együttes), végíteni nem lehet.

i) a kedvezményezettek körének meghatározásáról, illetve a kedvezményezett személyek megjelöléséről, továbbá a kedvezményezetteket megillető szolgáltatásról és jogokról;

Rendelkezhet az alapító okirat továbbá a **kedvezményezettek körének meghatározásáról**, illetve a kedvezményezett személyek megjelöléséről, továbbá a kedvezményezetteket megillető szolgáltatásról és jogokról. Az alapítvány vagyona terhére az alapítvány céljának megvalósításával összefüggésben annak a személynek juttatható vagyoni szolgáltatás, akit az alapító okirat, vagy - az alapító okirat rendelkezése hiányában - az erre jogosult alapítványi szerv kedvezményezettként megjelöl.

j) az alapítvány jogutód nélküli megszűnése esetére az alapítvány fennmaradó vagyona jogosultjának megnevezéséről.

Az alapító okirat rendelkezhet az alapítvány jogutód nélküli megszűnése esetére az alapítvány fennmaradó vagyona jogosultjának megnevezéséről. Az alapítvány jogutód nélküli megszűnése esetén a hitelezők kielégítése után megmaradó vagyon az alapító okiratban megjelölt személyt illeti, azzal, hogy az alapítót, a csatlakozót és az egyéb adományozót, továbbá ezek hozzátartozóit megillető vagyon nem haladhatja meg az alapító, a csatlakozó és az egyéb adományozó által az alapítványnak juttatott vagyont.

GYAKRAN FELMERÜLŐ PROBLÉMÁK

1.) az alapítvány vagyona:

A működőképességhez, valamint a cél eléréséhez az alapítványnak vagyonra van szüksége. Az alapítvány vagyonát – a jogi személyek általános szabályaiból is következően – az azt létrehozó személynek, azaz az **alapítónak kell biztosítania**. Ennek a vagyonnak olyan mértékűnek kell lennie, hogy az **alapítványi cél folyamatos megvalósítása biztosított legyen**. Természetesen csak esetről-esetre ítéltethető meg, hogy mit jelent ez a követelmény.

A minimális vagyont magasabb mértékben kell megállapítani annál az alapítványnál, amelyhez nem lehet csatlakozni, s ezért az alapítványi cél megvalósítására csak az alapító által rendelkezésre bocsátott vagyon szolgál, mint a nyílt alapítványnál, ahol csak az induló vagyon kell az alapítónak rendelkezésre bocsátania. A jogi személyekre vonatkozó általános szabályokkal összhangban ez utóbbi esetben is szükség van a vagyon vonatkozásában egy olyan **minimális küszöbre, amely alatt nem létesíthető alapítvány**. A minimális vagyon elfogadhatóságáról a nyilvántartást vezető bíróság dönt. A döntés során – a jogalkotó szándékával összhangban – a bíróság feladata az ún. „koldulóalapítványok” kiszűrése, amelyek vagyon nélkül alakulnak, és csakis külső anyagi segítséggel kívánják céljukat megvalósítani. Ha az alapítvány nem képes az elemi működésre vagy ha veszélyeztetett az alapítvány hitelezőinek érdeke, úgy nyilvánvalóan nem beszélhetünk az alapítványi cél folyamatos megvalósításához szükséges mértékű vagyonról.

2.) Alapító akadályoztatva van, vagy ismeretlen helyen tartózkodik, esetleg nem akarja aláírni az alapító okirat módosítását a régi Ptk. hatálya alá tartozik és szeretne áttérni az új Ptk. hatálya alá:

Több alapító által létrehozott alapítványnál az **egyik alapító halála**, illetve megszűnése esetén az alapítói jogok gyakorlására kijelölt más személy hiányában a **többi alapító az alapító okiratot módosíthatja**. Ha az alapítványt több alapító hozta létre és az egyik alapító meghalt, a többi alapító képes az alapítói jogok gyakorlására. Ez esetben az alapítói jogokat a (rég) Ptk.-ban foglaltak alapján a többi alapító gyakorolja, egybehangzó akaratnyilatkozattal.

Azon körülmény, hogy az alapító **elköltözött, ismeretlen helyen tartózkodik**, nem ad lehetőséget arra, hogy az alapítói jogok gyakorlására a kuratórium testülete a kuratóriumi elnököt „jelölje ki”, **nem állapítható meg az alapító vonatkozásában, hogy az alapítói jogait valóban nem tudja gyakorolni**. Amennyiben ez esetben a változásbejegyzés iránti kérelmet a kuratórium elnöke nyújtja be a törvényszékhez, nem állapítható meg, hogy az alapítói közösség egységes akarat-elhatározását tartalmazza-e, ezért a kérelem változásbejegyzés nyilvántartásba vételének alapjául nem szolgálhat. Ez esetben a kérelem elutasításra kerül.

3.) A kuratóriumi, felügyelőbizottsági tagok tagok **elfogadó nyilatkozatában** a Ptk. 3:22.§ (1) (4) (5) (6) bekezdéseiben és 3:397.§ (3)-(4) bekezdéseiben foglaltakra – felügyelő bizottsági tagok esetében továbbá a Ptk. 3:26.§ (2) bekezdésében foglaltakra is - kell nyilatkozni és a nyilatkozó személy adatai között szükséges feltüntetni a lakcímet és az anyja nevét.

A jogszabályszoveget szó szerint kell idézni, vagy a jogszabályhelyeket pontosan kell feltüntetni.

4.) Az alapító okirat azon rendelkezése miszerint a kuratóriumi ülésen **szavazategyenlőség** esetén az elnök szavazata dönt, ellentétes a kuratóriumi tagok egyenlőségének elvével és a Ptk. 3:19.§ (3) bekezdésében foglaltakkal, miszerint a létesítő okirat egyszerű többségnél alacsonyabb határozathozatali arányt előíró rendelkezése semmis. Szavazategyenlőség esetén a kérdést vagy elvetettnek kell tekinteni vagy ismételt szavazást kell tartani.

5.) Az alapító okiratot az **alapítónak kell aláírnia és teljes bizonyító erejű magánokirati formában kell benyújtani** és a **Cnytv. 38.§ (2) bekezdése értelmében** az egységes szerkezetbe foglalt létesítő okiraton a kérelmező - ha a kérelmező jogi képviselővel jár el - , a jogi képviselő **igazolja**, hogy a létesítő okirat egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel a létesítőokirat-módosítások alapján hatályos tartalmának. Az egységes szerkezetű okiratból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az egységes szerkezetű okirat elkészítésére a létesítő okirat mely pontjának változása adott okot.

Hivatkozott jogszabályok:

Ptk. - 2013.évi V. törvény,

Ectv. - az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011.évi 175. törvényben

Cnytv.- a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011.évi 181. tv.